

เร่งรัดการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่แพร่ระบาดของข้าววัชพืชในจังหวัดพิจิตร ปี 2552

Hasty Rice Seed Production in the Area of Predominant Weedy Rice in Phichit Province in 2009

วิไล ปาละวิสุทธิ¹⁾ เพชรหทัย ปฏิรูปานุสรณ์²⁾ วรณกรณ์ อินทรสถิตย์¹⁾ จิตติชัย อนาวงษ์¹⁾
และชโลธร หลิมเจริญ¹⁾

Wilai Palawisut¹⁾, Pethathai Patirupanusorn²⁾, Wannakorn Intarasatit¹⁾, Chittichai Anawong¹⁾
and Chalotorn Limjaroen¹⁾

บทคัดย่อ

โครงการเร่งรัดการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่แพร่ระบาดของข้าววัชพืชในจังหวัดพิจิตรปี 2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อ
แก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี ควบคู่กับการแก้ปัญหาข้าววัชพืช ให้ได้ผลอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการใน 6
กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมที่ 1
จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่แพร่ระบาดของข้าววัชพืชพร้อมเชื่อมโยงตลาดรับซื้อเมล็ดพันธุ์ กิจกรรมที่ 2
อบรมวิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและดูงาน กิจกรรมที่ 3
จัดทำแปลงต้นแบบเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีและเกษตรกรดีที่เหมาะสมในพื้นที่ที่มีการระบาดของข้าววัชพืชเพื่อใช้เป็น
ศูนย์เรียนรู้ โดยปลูกข้าว 2 วิธี เพื่อ เปรียบเทียบวิธีการปลูกข้าวที่เหมาะสม วิธีแรก ปลูกข้าวหรือโยนกล้า
เพื่อป้องกันปัญหาข้าววัชพืชและข้าวเรื่องอกใน แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ วิธีที่ 2 ปลูกข้าวโดยหว่านน้ำตม
ร่วมกับการใช้สารเคมีกำจัดข้าววัชพืช 2 ครั้ง หว่านปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำจากการสุ่มตัวอย่างดินไปวิเคราะห์
ฝึกสมาชิกให้เรียนรู้วิธีสุ่มตรวจการระบาดของโรคและแมลงในแปลงต้นแบบ
และใช้สารเคมีเมื่อพบความเสียหายในระดับเศรษฐกิจ นำสมาชิกทุกรายฝึกปฏิบัติการถอนพันธุ์ปน 3 ระยะ คือระยะตั้งท้อง
ออกดอก และโน้มรวง- พลับปลิง ทำความสะอาดรถเกี่ยวนวดก่อนเก็บเกี่ยว และ กี่ยวข้าวขอบแปลงเพื่อล้างหัวเกี่ยว
อย่างน้อย 500 กิโลกรัม กิจกรรมที่ 4 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลักเพื่อสนับสนุนการทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กิจกรรมที่ 5
ขยายผลการทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ และกิจกรรมที่ 6
จัดงานวันแปลงสาธิตเพื่อประชาสัมพันธ์และประเมินผลโครงการฯ ผลการดำเนินการงาน มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 101
ราย จาก 15 หมู่บ้าน 7 ตำบล 6 อำเภอ พื้นที่ร่วมโครงการ 1,126.7 ไร่ พบว่ามีเกษตรกรจำนวน 74 ราย
ที่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ผ่าน มาตรฐานคุณภาพ เป็นผลผลิตเมล็ดพันธุ์ดีทั้งสิ้น 651 .4 กก .
สามารถจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ ในราคา 8 , 800 - 12 , 000
บาท/ตันผลการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรต่อ ประโยชน์ของโครงการฯ พบว่า 79%ช่วยแก้ปัญหาเรื่องข้าว วัชพืช อีก
47 % ให้ความรู้และประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
สำหรับการสนับสนุนของรัฐ รัฐบาลต่อ การ ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในอนาคต เกษตรกร
74 % ต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีสำหรับทำแปลงขยายพันธุ์
และ57%ต้องการนักวิชาการเกษตรจากกรมการข้าวมาเป็นที่ปรึกษา

คำสำคัญ : การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าววัชพืช

1) ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก ต.วังทอง อ.วังทอง จ.พิษณุโลก 65130 โทร.0-5531-1184

Phitsanulok Rice Research Center, Wangthong, Phitsanulok 65130. Tel 0-5531-1184

2) ข้าราชการบำนาญ กรมการข้าว

Retirement Officer, Department of Agriculture.

ABSTRACT

The project on hasty rice seed production in the area of predominant weedy rice in Phichit province in 2009 was formed to provide the solution for lacking of good rice seed and weedy rice management. It was consisted of 6 activities. The first one was group forming for seed production farmers and bringing about buyers. The second one was training and site visit. The third one was the establishment of rice knowledge – based center. It's main structures were setting up model plots and good agricultural practices in the area of predominant weedy rice. These model plots compared 2 methods for planting aiming to eradicate weedy rice and volunteer rice. The first method was transplanting or direct seedling throwing compared with broadcasting germinated seed together with twice applications of herbicide. Fertilizer application was performed as recommendation obtained followed soil analysis. Members of the seed production group were trained to investigate the occurrence of major disease and insect pests. Chemicals were applied when the level of economic threshold was reached. Eradication of volunteer rice was performed at 3 growth stages i.e. booting, flowering and ripening stages. Combine harvesting machine was cleaned up prior to harvest. Seeds for the minimum of 500 kg from rice plants around the edge of plots were harvested and used to clean up the harvesting machine. The fourth activity was the production of foundation seed to was in this project. The fifth activity was extending the areas of rice seed production followed by field inspection and seed standardization guarantee. The last activity was field day arrangement for promotion and evaluation of the project. There were 101 farmers from 11 villages of 7 sub-districts in 6 districts participated in this project covering the area of 1,126.7 rai. Seventy-four farmers were credited for standard quality seed producing the total of 651.4 kg. good rice seed. The seed was sold at 8,800 – 12,000 Baht/tonne. Seventy-nine percent of farmers satisfied with the solution for weedy rice management strategies while 47% satisfaction was for knowledge and experience in seed production. Towards the future support from the government, 74% of farmers need good rice seed for further extension while 57% need advice from researchers under the Rice Department.

Keywords: rice seed production, weedy rice